

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η Φιλική Εταιρεία

1) Τι ήταν η Φιλική Εταιρεία, πού και πότε ιδρύθηκε;

Η Φιλική Εταιρεία ήταν μια οργάνωση που ιδρύθηκε μυστικά το 1814 στην Οδησό της Ρωσίας.

2) Ποιοι ήταν οι ιδρυτές της Φιλικής Εταιρείας και ποιος ο σκοπός της;

Τη Φιλική Εταιρεία την ίδρυσαν τρεις έμποροι, ο Αθανάσιος Τσακάλωφ, ο Νικόλαος Σκουφάς και ο Εμμανουήλ Ξάνθος, που ζούσαν έξω από Ελλάδα, αλλά πονούσαν για την άθλια κατάσταση της πατρίδας την εποχή της σκλαβιάς. Σκοπός της εταιρείας ήταν ο αγώνας για την απελευθέρωση.

3) Ποιοι γράφτηκαν αρχικά μέλη της Φιλικής Εταιρείας;

Αρχικά τα μέλη της Εταιρείας ήταν από τις ελληνικές παροικίες του εξωτερικού και τις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες. Οι ιδρυτές της ξεκίνησαν την εγγραφή μελών στις περιοχές αυτές παίρνοντας θάρρος από το επαναστατικό πνεύμα του Ρήγα Βελεστινλή, τους αγώνες του Λάμπρου Κατσώνη και των Σουλιωτών καθώς και την αναστάτωση που προκαλούσαν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία Πασάδες που δεν υπάκουαν πάντοτε στις διαταγές του Σουλτάνου.

4) Πώς ονομάζονταν τα μέλη της Φιλικής Εταιρείας, πώς επικοινωνούσαν μεταξύ τους, και πώς γινόταν η μύησή τους;

Τα μέλη της Εταιρείας αποκαλούνταν Φιλικοί, επικοινωνούσαν μεταξύ τους με κρυπτογραφικό κώδικα (δηλαδή η γραφή τους ήταν με σύμβολα για να μην μπορούν να την καταλάβουν οι άλλοι) και με συνθηματικές φράσεις. Οι Φιλικοί δε γνωρίζονταν μεταξύ τους. Η μύησή τους στην οργάνωση γινόταν κρυφά και είχε τη μορφή ιεροτελεστίας, που τη σφράγιζε ο όρκος μπροστά στον ιερέα.

5) Τι άφηναν οι Φιλικοί να εννοείται ότι υπήρχε πίσω από τη Φιλική Εταιρεία;

Άφηναν να εννοείται ότι υπήρχε μια Μεγάλη Δύναμη, που ήθελε την απελευθέρωση των Ελλήνων. Πολλοί πίστευαν πως αυτή η μυστική Αρχή της Φιλικής Εταιρείας ήταν η Ρωσία. Οι ηγέτες όμως της Εταιρείας γνώριζαν πολύ καλά, άσχετα αν δε το φάνερωναν, ότι η Εταιρεία στηριζόταν στον ενθουσιασμό των λογίων πατριωτών και στα χρήματα των μελών της, κυρίως των υπαλλήλων και των εμπόρων. Ήταν γενικά ένα παράτολμο σχέδιο για όποιον λογάριζε τα εμπόδια που υπήρχαν, το οποίο όμως τελικά πέτυχε.

6) Πότε και πού μετέφερε την έδρα της η Φιλική Εταιρεία και ποιοι μύηθηκαν τότε σε αυτήν;

Το 1818 η οργάνωση μετέφερε την έδρα της στην Κωνσταντινούπολη. Τότε γράφτηκαν σε αυτήν μέλη από ολόκληρη την Οθωμανική Αυτοκρατορία και τη σημερινή Ελλάδα. Μύηθηκαν τότε στην Εταιρεία πολλοί από τους πρωταγωνιστές του Αγώνα, όπως ο αρχιμανδρίτης Γρηγόριος Δικαίος ή Παπαφλέσσας, ο πρώην Κλέφτης Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, οι σπλαρχηγοί Ιωάννης Φαρμάκης και Γεωργάκης Ολύμπιος και αρκετοί άλλοι. Την οργάνωση βοήθησε πολύ και ο μεγαλέμπορος Παναγιώτης Σέκερης, που πρόσφερε μεγάλο μέρος της περιουσίας του.

7) Όταν τα μέλη της Εταιρείας αυξήθηκαν, σε ποια πρόσωπα στράφηκαν οι ηγέτες της εταιρείας για την αρχηγία της;

Αρχικά πρότειναν την αρχηγία της οργάνωσης στον Ιωάννη Καποδίστρια, που ήταν τότε υπουργός των Εξωτερικών της Ρωσίας. Εκείνος όμως αρνήθηκε, γιατί πίστευε ότι οι συνθήκες που επικρατούσαν στην Ευρώπη δεν ήταν ευνοϊκές για τους Έλληνες. Μετά την άρνηση του Καποδίστρια οι Φιλικοί, το 1820, πρότειναν την αρχηγία στον Αλέξανδρο Υψηλάντη, στρατηγό και υπερασπιστή του Τσάρου, ο οποίος δέχτηκε με μεγάλο ενθουσιασμό τον ανώτατο τίτλο του Γενικού Εφόρου παίρνοντας άδεια απουσίας δυο χρόνων από τη ρωσική αυλή.

8) Ποια τα σχέδια των Φιλικών για τον τόπο έναρξης της Επανάστασης και για ποιους λόγους;

Σύμφωνα με τα σχέδια των Φιλικών η Επανάσταση επρόκειτο να ξεκινήσει ταυτόχρονα στη Μολδοβλαχία και στην Πελοπόννησο, ώστε να διασπαστεί ο οθωμανικός στρατός, ο οποίος βρισκόταν ήδη σε πόλεμο με τον Αλή Πασά των Ιωαννίνων, ενώ θα ξεσπούσαν και ταραχές στην Κωνσταντινούπολη. Ζητήθηκε από τους Σέρβους και τους Βούλγαρους, που ήταν κι αυτοί υπόδουλοι των Τούρκων, να επαναστατήσουν, ενώ πιθανή φαινόταν και η εμπλοκή των Ρώσων, αν οι Τούρκοι περνούσαν το Δούναβη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΣΤΗ ΜΟΛΔΟΒΛΑΧΙΑ

1) Γιατί η Επανάσταση ξεκίνησε από τις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες (Μολδαβία και Βλαχία);

Η Επανάσταση ξεκίνησε από τις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες, επειδή εκεί δεν υπήρχε οθωμανικός στρατός, οι ηγεμόνες τους ήταν Έλληνες Φαναριώτες και κατοικούσαν πολλοί Έλληνες. Επίσης στη Βλαχία οι οπλαρχηγοί Γεωργάκης Ολύμπιος και Ιωάννης Φαρμάκης είχαν αναπτύξει ένοπλη δράση εναντίον της οθωμανικής κυριαρχίας

2) Πότε ξεκίνησε η επανάσταση στη Μολδοβλαχία;

Η επανάσταση στη Μολδοβλαχία ξεκίνησε όταν ο Αλέξανδρος Υψηλάντης υπολογίζοντας στη ρωσική βοήθεια, το Φεβρουάριο του 1821 πέρασε τον ποταμό Προύθο (αποτελούσε το φυσικό σύνορο ανάμεσα στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και τη Ρωσία) και μπήκε στη Μολδαβία.

3) Η Επανάσταση συνάντησε δυσκολίες; Τι έκανε ο Υψηλάντης με τους επαναστάτες στο Βουκουρέστι;

Με το που άρχισε η Επανάσταση φάνηκαν και οι πρώτες δυσκολίες. Τότε ο Υψηλάντης με τους περίπου 2000 άντρες που συγκέντρωσε, στράφηκε προς το Βουκουρέστι. Στις 24 Φεβρουαρίου κυκλοφόρησε μια προκήρυξη με τίτλο «Μάχου υπέρ Πίστεως και Πατρίδος» και κάλεσε στα όπλα τους Έλληνες της περιοχής. Λίγες μέρες αργότερα οι επαναστάτες κατέλαβαν το Βουκουρέστι, αλλά τελικά αποσύρθηκαν στα ορεινά περιμένοντας τις εξελίξεις.

4) Ποια ήταν η αντίδραση των Μεγάλων Δυνάμεων, του Πατριάρχη και της Ρωσίας απέναντι στην εξέγερση αυτή;

Οι Μεγάλες Δυνάμεις καταδίκασαν την εξέγερση στη Μολδοβλαχία, ο Πατριάρχης Γρηγόριος ο Ε΄ αναγκάστηκε να αφορίσει τον Υψηλάντη και το κίνημά του, επειδή φοβόταν τα αντίποινα των Τούρκων εναντίον των Ελλήνων και η Ρωσία που δεσμευόταν από την Ιερή Συμμαχία, όχι μόνο δεν έστειλε βοήθεια, αλλά επέτρεψε στα τουρκικά στρατεύματα να μπουν στις Ηγεμονίες. Τέλος ο τσάρος διέγραψε τον Υψηλάντη από τον κατάλογο των αξιωματικών.

5) Πώς αντιμετώπισε ο Υψηλάντης τον πολυάριθμο οθωμανικό στρατό και πού έγινε η πιο σημαντική μάχη;

Ο Υψηλάντης με μερικές χιλιάδες πεζούς και λιγοστούς ιππείς αντιμετώπισε τον πολυάριθμο οθωμανικό στρατό δίνοντας πολλές μάχες. Η πιο αποφασιστική από τις μάχες αυτές ήταν αυτή που δόθηκε στο χωριό Δραγατσάνι τον Ιούνιο του 1821 και τελείωσε με ήττα των Ελλήνων. Ιδιαίτερα ο Ιερός λόχος, το στρατιωτικό σώμα που αποτελούνταν από εθελοντές Έλληνες σπουδαστές των παροικιών, έχασε περισσότερα από τα μισά μέλη του.

6) Ποια η τύχη του Υψηλάντη, των άλλων Ελλήνων και των οπλαρχηγών Ολύμπιου και Φαρμάκη;

Ο Υψηλάντης καταδιωκόμενος, πέρασε με τον υπασπιστή του Γεώργιο Λασσάνη, μερικούς αξιωματικούς και αρκετούς στρατιώτες στην Αυστρία. Άλλοι Έλληνες αντιστάθηκαν στο Σκουλένι αλλά τελικά διαλύθηκαν, ενώ περίπου 100 κατάφεραν να φτάσουν με τα πόδια στην Ελλάδα.

Οι οπλαρχηγοί Ολύμπιος και Φαρμάκης νικήθηκαν το Σεπτέμβριο του 1821 πολεμώντας εναντίον των Τούρκων. Ο Γεωργάκης Ολύμπιος και οι συμπολεμιστές του ανατινάχθηκαν στη μονή Σέκου, για να μην πέσουν στα χέρια των Τούρκων.

7) Ποια ήταν η θετική πλευρά της εξέγερσης στη Μολδοβλαχία;

Η επτάμηνη εξέγερση στη Μολδοβλαχία μπορεί να τερματίστηκε, κατάφερε όμως να διασπάσει τα οθωμανικά στρατεύματα και να επιταχύνει την επανάσταση στην Ελλάδα. Συνέβαλε έτσι αποφασιστικά στην απελευθέρωση του Έθνους.

8) Τι ήταν ο Ιερός Λόχος και ποια η τύχη του;

Ο Ιερός Λόχος ήταν ένα στρατιωτικό σώμα από Έλληνες σπουδαστές των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων, που στο κάλεσμα του Υψηλάντη έτρεξαν με προθυμία να πάρουν μέρος στον αγώνα. Τον Ιερό Λόχο τον συγκρότησε ο Υψηλάντης στην πορεία του προς το Βουκουρέστι. Στη μάχη του Δραγατσανίου (2 Ιουνίου 1821) οι Ιερολοχίτες έβαψαν με το αίμα τους το πεδίο της μάχης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ

1) Για ποιους λόγους η Πελοπόννησος ήταν ο κατάλληλος τόπος για να ξεκινήσει από αυτόν η Επανάσταση του 1821;

Η επιλογή της Πελοποννήσου για την έναρξη της ελληνικής επανάστασης του 1821 δεν ήταν τυχαία. Στην Πελοπόννησο οι Έλληνες υπερτερούσαν αριθμητικά, πολλοί ένοπλοι Τούρκοι της Πελοποννήσου είχαν μετακινηθεί στην Ήπειρο για να πολεμήσουν τον Αλή Πασά, το ορεινό έδαφος της ήταν ένας ευνοϊκός παράγοντας όπως και η απόστασή της από την Κωνσταντινούπολη και τέλος η Φιλική Εταιρεία είχε εξαπλωθεί στους προκρίτους και τους κληρικούς του τόπου.

2) Πώς έδρασαν οι φιλικόι Παπαφλέσσας και Κολοκοτρώνης παραμονές του μεγάλου Αγώνα;

Στα τέλη του 1820 και στις αρχές του 1821 οι Φιλικόι Παπαφλέσσας και Κολοκοτρώνης έφτασαν στη Πελοπόννησο και συνεργάστηκαν με τους πρόκριτους και τους αρχιερείς της περιοχής για το συντονισμό του Αγώνα. Ο Παπαφλέσσας ασυγκράτητος, διαδίδοντας ότι όλα είναι έτοιμα, σκορπούσε τον ενθουσιασμό. Ο οπλαρχηγός Θεόδωρος Κολοκοτρώνης πάλι, παλιός κλέφτης και αξιωματικός βρετανικών και γαλλικών στρατιωτικών σωμάτων στα Επτάνησα, πέρασε στη Μάνη ξεσηκώνοντας τους Έλληνες.

3) Πώς αντέδρασαν οι Τούρκοι βλέποντας τις κινήσεις αυτές των Ελλήνων;

Οι Τούρκοι βλέποντας τις ύποπτες κινήσεις, κάλεσαν στην Τριπολιτσά (Τρίπολη) τους αρχιερείς και τους προεστούς για σύσκεψη. Όσους πήγαν τους φυλάκισαν. Οι περισσότεροι όμως που δεν πήγαν, γιατί ήξεραν τι τους περίμενε, πραγματοποίησαν σύσκεψη στις 10 Μαρτίου στη μονή της Αγίας Λαύρας και στη συνέχεια επέστρεψαν στις πατρίδες τους για να στρατολογήσουν παλικάρια.

4) Πότε και πού ξεκίνησε η Επανάσταση και πώς κλιμακώθηκε;

Η Επανάσταση ξεκίνησε το Μάρτιο του 1821 στην Πελοπόννησο, με επιθέσεις εναντίον οχυρωμένων Τούρκων στα Καλάβρυτα και στη Βοστίτσα (Αίγιο). Στις 23 Μαρτίου παραδόθηκε στους Έλληνες η Καλαμάτα και άρχισε η πολιορκία των κάστρων όπου κατέφευγαν οι Οθωμανοί. Έλληνες που είχαν συγκεντρωθεί στην Πάτρα, ύψωσαν τη σημαία της Ελευθερίας και ψήφισαν επαναστατική επιτροπή με ηγέτη το μητροπολίτη Παλαιών Πατρών Γερμανό. Τον επόμενο μήνα οι Τούρκοι νικήθηκαν ακόμη μια φορά στο Λεβίδι της Αρκαδίας.

5) Με την εξάπλωση της Επανάστασης σε όλη την Πελοπόννησο τι κρίθηκε αναγκαίο να γίνει και ποιος ανέλαβε πρωτοβουλία;

Με την εξάπλωση της Επανάστασης σε ολόκληρη την Πελοπόννησο φάνηκε ότι χρειαζόταν ένα συντονισμένο σχέδιο, γιατί ο ενθουσιασμός των οπλαρχηγών δεν ήταν από μόνος του αρκετός. Την ηγεσία των Ενόπλων ανέλαβε τότε ο Κολοκοτρώνης που πίστευε πως για να πετύχει η Επανάσταση έπρεπε να πάρουν την Τριπολιτσά που ήταν το διοικητικό και στρατιωτικό κέντρο της Πελοποννήσου. Αν έπεφτε η Τριπολιτσά, τα άλλα κάστρα δε θα μπορούσαν να αντέξουν.

6) Τι έγινε τον Ιούνιο του 1821;

Τον Ιούνιο του 1821 έφτασε στην Πελοπόννησο ο Δημήτριος Υψηλάντης, στη θέση του φυλακισμένου αδερφού του Αλέξανδρου, για να αναλάβει την αρχηγία της Επανάστασης.

7) Ποια κάστρα κατέλαβαν οι εξεγερμένοι Έλληνες με τη βοήθεια των Επτανήσιων εθελοντών;

Με τη βοήθεια των Επτανήσιων εθελοντών, οι εξεγερμένοι Έλληνες κατέλαβαν τη Μονεμβασιά και το Νεόκαστρο (Ναυαρίνο), κάστρα στη νότια Πελοπόννησο. Η Επανάσταση είχε σημειώσει τις πρώτες της επιτυχίες.